

EMMA LARKOVUO

I NEVER FINISH ANYTH :
KESKENERÄISYYDESTÄ

EMMA LARKOVUO

i never finish anyth : keskeneräisyydestä

Tämä teksti kertoo keskeneräisyydestä: sen merkityksestä, olemassaolosta, tärkeydestä. Kirjoitan siitä, sillä toivon kirjoittamisen myötä pääseväni lähemmäs itseäni taiteilijana ja ennen kaikkea *ymmärtämään* keskeneräisyyttä. Uskon, että vain ymmärryksen kautta voin oppia olemaan armollisempi itselleni; hyväksymään oman keskeneräisyyteni ja käsittelemään luomisen aiheuttamia tunnetiloja sellaisina kuin ne ikinä vastaan tulevat.

Opinnäytetyössä toisiaan täydentävät kolme eri tekstityyppiä: runo, proosatyypiset tarinat ja kirjoitukset sekä analyyttinen teksti. Runolla on valtava merkitys, se täydentää jo sanottua tai sanomatta jätettyä. Runoissa piilee totuus eniten ja niissä olen rehellisimmilläni. Proosamainen ja analyyttinen teksti limittyvät ja käyvät dialogia keskeneräisyydestä, luomisen aiheuttamista tuntemuksista sekä etsivät vastauksia kysymyksiin: miten sietää omaa keskeneräisyyttään, mitä se edes on? Miksi taiteen tekeminen on vaikeaa ja mikä asettaa sille rajat? Miksi olen valinnut tämän tien, jos ahdistun ja pelkään ja ajaudun tilanteisiin, joissa vaaditaan loputonta kärsivällisyyttä ja puhdasta uskoa?

EMMA LARKOVUO

of incompleteness

This thesis is very much an intimate story of incompleteness: of its meaning, existence and importance. I feel that I have to write about it to get closer to myself as an artist, to know myself better and, above all, to understand incompleteness. I believe that understanding is the only way to learn mercifulness; to accept my own incompleteness and deal with my erratic feelings.

Poetry, short novel, analytical text; if one of them is missing, the solidity is gone. Entirety of those three text types is important. Poems refill everything already said or not said; they are the truth and the most honest thing I can write. Short novel and analytical text interlace and not only search for the answers, but also question and contemplate. What is incompleteness and how to handle it? Why is it difficult to create and make art? What keeps me walking on this path despite all the uncertainty, fear and pain it gives me? Do I have enough patience and pure faith it requires to keep walking forward?

ALUKSI

- 2 I/O
- 3 Suo

KAIPUU

- 6 5 h
- 8 Mitä sinä tiedät kaupungista?
- 11 Takaisin

VERSOILU

- 15 M i n ä,
- 17 11:11
- 20 Tuntematon
- 21 Huhtikuuviidakko

LÖYTÄÄKSENI

- 25 Pelosta ja uskosta
- 27 Skaala on mieletön
- 29 Kohti

IRROTTAA

- 33 Häikäisee
- 34 Tuuli kääntyy

ALUKSI

Lokakuisena päivänä sain kaveriltani tekstarin. Siinä luki: ”Kesä on peruttu. Taustalla aurinko joka ei lämmitä. Vedenkeitin paskana, lapaset hukassa. Tähän vedän rajan. Se on adjöö ja Bahamalle. Sä lähdet myös.”

Emme koskaan päässeet Bahamalle. Sen sijaan näimme samana päivänä kirjaston kahvilassa. Puhuimme kaikesta, enimmäkseen kylmyyteen liittyvistä asioista, pojista ja mielialoista. Minä olin kietoutunut kahteen kaulahuiviin, villasukkiin ja talvitakkiin. Olin ikijäässä: siihen aikaan lämmitin puutaloasuntoani kynttilöillä säästääkseeni sähkölaskussa. Välttelin kotiani ja aloin vihata talven tuloa, mutta siitä huolimatta patteri pysyi off-asennossa. Kylmän seurauksena minusta tuli kireämpi ja ilkeämpi, vesiputket ja muutama ihmissuhde hajosivat. Mikä idiootti.

Keskustelumme kääntyi taiteeseen ja tulevaisuuden suunnitelmiin. Kerroin kaverilleni tilanteestani kotona, pattereista. Hän nauroi ja haukkui saatanan tyhmäksi. Fyysinen kylmyys ilmeisesti heijastelee myös henkiseen, sillä kuulemma vaikutin olevani itsekkin kohmeessa, ihan hirveän lakoninen. Se oli totta. En saanut mitään aikaan, jokainen aloittamani asia jäi puolitehen. Kuljin puoliteholla. Selitin kaverilleni, että pelkäsin menettäväni innon taidetta ja luomista kohtaan; että paikoin jopa välttelin niitä. Että halusin vain päästä alkupisteestä suoraan lopputulokseen, hypätä tekovaiheen yli. Jos tämä ei ollut mahdollista, en halunnut edes aloittaa. Aloittaminen ahdisti, kesken jättäminen vielä enemmän.

”*Keskeneräisyys on sietämätöntä.*

Olisi ihanaa, jos kaikki olisi jo valmista.¹

”

Kaveri myötäili, että onpa perin ahdistavaa, joo. Samoja tunnetiloja läpi käyneenä hän kysyi oliko kuitenkin hetkiä, joina tuntuu kuin jonkinlainen flow-tila virtaisi läpi ja kaikki tekeminen on suunnattoman vaivatonta ja ihanaa. Kyllä! *Mutta* kunnes sitten taas seuraavana aamuna saattaa herätä mieli muuttuneena. Ihan tosi nopeita tunnetilan vaihteluita – vai onko tunnetiloilla edes tekemistä asian kanssa? Koko ajanhan kuitenkin *haluaisi* tehdä taidetta, mutta jokin näkymätön muuri estää sen. Poukkoilee vain näiden kahden ääripään välitilassa. On vuorotellen päällä ja pois.

¹ Peura 2012, 26.

SUO

*juoksen metsään ja hyppään
pää edellä suohon
niin ehkä sitten joku
vetäisi mut jaloista maan pinnalle
sanoisi hei,
suo on vaarallinen paikka
ethän enää mene sinne*

Kirjaston kahvilassa käyty keskustelu tuntui silloin normaalilta arki-illan huminalta, niiltä näiltä, mutta sen seurauksena aloin, vähän alitajuisestikin, ajatella asiaa. Huomasin olevani vajoamassa loputtomaan kierteeseen, *suohon*, josta nouseminen ei olisi helppoa. Tajusin, mikä minulta puuttuu. Minulta puuttuu palo. Haluan löytää itsestäni palon, haluan haluan haluan mutta myös *tarvitsen*. Palolla tarkoitan tässä tapauksessa pyyteetöntä innostusta rakastamaa asiaa kohtaan, sen tekemistä ja toteuttamista täydellä sydämellä. Kaikki tämä liittyy vahvasti uskoon ja luottamukseen, joista puhun myöhemmin lisää.

Tai ehkä palon löytäminen ei niinkään ole vaikeaa, ennemminkin sen ylläpitäminen. Olen ymmärtänyt, ettei se tapahdu ennen kuin hyväksyn itseni sellaisena kuin olen, ennen kuin hyväksyn oman keskeneräisyyteni. Kun tavoittelee rehellisyyttä kaikessa mitä tekee, tekee kaiken eteenpäin, keskittyy asioihin jotka kumpuavat itsestä ja joita pitää tärkeänä, on saavuttanut pisteen jota ilman taiteen tekemisestä ei tule mitään. Olkoonkin nämä asiat rehellisyydellään naurettavia tai hävettäviä; kuitenkin loppujen lopuksi rehellisyys on mielestäni ainoa

tavoiteltava asia, jotta teokseen saa totuuden ja itsensä.

Tässä opinnäytetyössä pyrin yhtä lailla syvään rehellisyyteen. Se on henkilökohtainen teksti, jossa levitän itseni auki lukijalle aiheesta, jota ennen olen paennut ja josta tuntuu yhä aralta ja hankalalta puhua. Mietin joidenkin runojen, joidenkin ajatusten kohdalla, uskallanko kirjoittaa niitä tähän laisinkaan: enhän ole ennen kirjoittanut mitään julki; kenelläkään ei ole käsitystä siitä mistä minä kirjoitan, miten minä kirjoitan. Mutta uskon, että juuri empiminen on merkki niiden tärkeydestä ja vahvuudesta, joten tässä ne ovat. En kainostele – annan mennä.

Kirjoitan runoin ja kirjoitan tarinoilla. Runo itsessään on voimakas, vapautunut, täynnä kirjoitushetken latautunutta tunnetta. Jotta tässä tekstissä minuun, sisätilaani ja mielenmaisemaani pääsisi, tarvitaan runo. Se toimii väylänä ja johdattelijana. Jotta minun olisi kaikista luontevin käsitellä aihettani, kertoa siitä, tarvitaan puolestaan tarina. Se antaa minulle luvan käsitellä vaikeita asioita huumorilla ja luvan eksyä aiheesta, jos niin haluan. Analyttisempi teksti soljuu niiden joukossa täydentävänä osana ja tuo tekstiin konkreettisuutta.

Opinnäytetyön ensimmäinen luku on kertomus mielenrauhasta, nuoruuteen liittyvästä kiireestä, tekemättä jättämisen helppoudesta ja aloittamisen vaikeudesta. Käsitelen siinä henkilökohtaisella otteella kaikkia edellä mainittuja asioita ja sitä, miten ne vaikuttavat keskeneräisyyden tunteeseen ja riittämättömyyteen. Pohdin, mitä keskeneräisyys

ylipäättään tarkoittaa.

Toisessa luvussa puhun estoista ja käyn vuoropuhelua itseni kanssa mieltien, mikä estää minua tekemästä taidetta. Puhun itseluottamuksen tärkeydestä ja suunnan etsimisestä.

Kolmannessa etsin reittejä keskeneräisyyden hyväksymiseen, sietämiseen ja ymmärtämiseen. Puhun pelosta ja uskosta: pelon selättämisestä, uskon merkityksestä sekä tunnetilojen käsittelemisestä.

Lopuksi, viimeisessä luvussa, olen päätenyt jonkinlaiseen lopputulokseen. Valmis vastaus se ei ole, mutta selko siitä, miten jatkan tästä eteenpäin.

KAIPUU

(aamudarrakatkelma)
Kannan mukana näitä
epäselviä aamuja paahtavaa aurinkoa
levotonta oloa, katupölyä
hiljaisia hetkiä päättämättömyyttä
päämäärättömyyttä
kaupunki täynnä ihmisiä
kaupunki tyhjänä ihmisistä
mitä mä teen täällä miksen saa ikkunaa
auki?? Soitat mut en voi just nyt puhua
itken itken itken
alan uskoa Jumalaan nähdä paahtoleivässä
tunnen värähtelyä, hikeä - siinäkö kaikki
no en usko
soitan sinulle takaisin

5 H

19.12.2014

Laosilaisessa baarissa viereeni istuu australialainen mies. Hän kysyy, mistä olen kotoisin. Minä kerron. Sitten hän kysyy, millaista Suomessa on, ei kuulemma ole ikinä käynyt. Minä kerron: viime marraskuussa meillä paistoi aurinko viisi tuntia koko kuukaudessa. Se on ensimmäinen asia joka mieleeni Suomesta tuli ja ainoa asia, jonka kerron. Mies naurahtaa laimeasti mutta ei hymyile lainkaan. Ei ihme, että lähdit pois. Jos olisin sinä, en varmaan olisi ikinä paikoillani. Juoksisin valon perässä koko elämäni, hän sanoo.

Herään vieraalta sohvalta ovikellon ääneen. Päätä särkee ja ulkona sataa. C-kasetilta soi kuvottava country, jonka joku laittoi aamuyöllä soimaan. Minä vaihdan sen Joose Keskitaloon.

Parempi. Vilkaisen ympäri huonetta enkä näe muita – jatkoillehan tuli hirveästi jengiä, missä kaikki ovat? Laahustan ovelle. Siellä on mies, jonka ajattelen kaupittelevan pölypusseja tai Jeesusta. *En halua kumpaakaan ei kiitos ja hei. En mä tarvitse. Voin kysyä kämpän omistajalta jos sitä kiinnostaa.*

Mies alkaa puhua: tulin kertomaan, että kuolet pian. Sulla on viisi tuntia elinaikaa. Helvetin hyvä muuten, että vaihdoit sen kuvottavan countryn pois. Mutta tosiaan, viisi tuntia.

Yhtäkkiä huomaan kutsuneeni miehen sisään ja istuvani hänen kanssaan pöydän ääressä. Tarjoan hänelle hänen lempiteetään ihan kuin olisimme tunteneet aina. Alamme pelata korttia. Kysyn mieheltä, mikä on järkevää – mitä viidessä tunnissa ehtii tehdä? Mitä kannattaa aloittaa, ettei se jää sitten kesken, kun kuolee? Suursiivous? Maksaa laskut? Jäähvyäsbileet?

Jos kysyt aina minulta mitä kannattaa tehdä, et lopulta tee ikinä mitään, mies sanoo. Tai sitten teet, mutta minun hyväksyntäni varjossa, ja lopputulos on sama. Tee mitä lystää. Oikeasti. Sitä mitä haluat. Jos tulen sanomaan ovesi taakse, että kuolet kohta, alatko tosissasi pelata kanssani korttia? Että homma OK?

Miksi annat minun tulla luoksesi sanomaan milloin kuolet?

Mies lyö viimeisen kortin pöytään ja voittaa mustan maijan. Minä olen hämilläni ja alan huutaa: kuka sinä oikein edes olet?

Minä olen sinä, sinun sisäinen kritiikkisi, mies vastaa.

Herään vieraalta sohvalta hikisenä. C-kasetilta soi kuvottava country.

”

Kysyt minulta myös kysymyksiä ja minä kuulen sinua; vastaan, etten osaa vastata. . .sinun on löydettävä vastaukset itse.²

”

– Walt Whitman

² Loori 2004, 99.

MITÄ SINÄ TIEDÄT

KAUPUNGISTA?

”

Ei ole paikkaa, josta totuutta voisi etsiä.

Vaikka se on suoraan jalkojesi alla, sitä ei voi löytää. Katso kevättä – kun lumi on sulanut, maiseman arvet eivät ole enää piilossa.³

”

Mielestäni lähteminen on aina ollut helpompaa kuin jääminen. Edes perille pääsy ei ole yhtä ihanaa; matkalla, *liikkeessä olemisen* on ihaninta. Se, kun on matkalla jonnekin, eikä kuitenkaan vielä perillä, ja edellinen paikka on jäänyt jo taakse.

Yhtälaillla kuin matkustamisessa tarvitaan itse matka, jotta pääsee perille, myös taiteessa tarvitaan tekoprosessi, jotta joskus olisi valmis teos. Taidan pelätä perille pääsyä. Se nimittäin tarkoittaa uuden sivun aloittamista, miettimistä että mitä seuraavaksi. Mutta taiteen teossa asia on juuri päinvastainen – en siedä matkaa aloittamisen ja valmiin välillä, pelkään sitä. Haluan valmiin lopputuloksen, sellaisen, jonka kohdalla ajattelen, että tuon suhteen minun ei enää ikinä tarvitse laittaa tikkua ristiin.

Matkalla alan miettiä asioita, joita paikallani en. Saan selkoa ja etäisyyttä niihin uudella tavalla, löydän ratkaisuja. Toisinaan unohdan taakse jätetyt kokonaan. Olen kaihtanut sanaa *pakeneminen*, se kuulostaa niin säälittävältä ja lurjusmaiselta, mutta osittain lähteminen on sitäkin. Asiat on helpompi jättää paikalleen omalle painolleen kuin alkaa selvittää niitä. Usein unohdan, että kuitenkin aina vääjäämättä ne löytää edestään, viimeistään palatessa takaisin.

Minulla on kiire ja levoton mieli. Etsin vastauksia kysymättömiin kysymyksiin ja vääristä paikoista. Minulla on kiire olla valmis, itseni ja taiteeni kanssa, kiire tuntea molemmat läpikotaisin.

Janoan koko ajan uutta ja jännittävää, paikoillani masennun ja vaivun horrokseen. Tulen rauhattomaksi. Tähän ei kuitenkaan maiseman vaihdos auta; saman koen uudessa ympäristössä siellä hetken oltuani. Jos olisi ainainen juna, linja-auto tai lentokone ja perille aina kolme tuntia, olisin sen kyydissä onnellisin.

Olen kovin nuori. Mielestäni tietysti vanha, viisas, aikuinen, mutta en ole. Nuoruuteen kuuluu kiire, epävarmuus, ajalehtiminen. Siihen kuuluu näyttämisen tarve; olla yhtä valmis ja tietävä kuin muut. Ehkä siksi yritän saada nopeasti aikaan kaikkea, ikään kuin ottaa muita kiinni. Ja sitten aikanaan saatan ymmärtää, etteivät muutkaan ole

³ Loori 2004, 105.

valmiita. Etteivät tiedä.

Voihan olla, että mitä vanhemmaksi tulee, sitä enemmän on aikaa ja kärsivällisyyttä: osaa antaa aikaa asioille, tiedostaa ajan luonteen; käsittää, että sitä kyllä on. Jaksaa odottaa. Nyt, nuorena, haluaa kaiken saman tien. Takaraivossa sykkii pelko kesken jäämisestä ja ajan loppumisesta kesken. On niin paljon koettavaa, nähtävää ja tehtävää, ja pelottaa, jos ei ehdikään kaikkea.

Nuoruudesta ja kaupungista:

nuoruus on tahtoa olla käyttökelpoinen, kuolematon, tehokas ja rypistymätön ja samalla kaiken kokenut, aikuisen näköinen, oloinen, mielinen. **Nuoruus kaupungissa** on viidakkokasvi kivi­kylässä. Kuulunko tänne, en, sydän halajaa enemmän, suuremmin. Suuremmat ympyrät ja kaupungit missä luuhaatte?

Kun minulta kysytään, mitä tiedän kaupungista, en osaa sanoa. Muistan vain rautatieasemat, junan vaunussa olleen vanhan naisen, lentokoneruoan tuoksun. Metrokartat ja bussikuskit ja ohi kii­tävät maisemat. Kaupungin muistan harmaana sumuna. Se on yhtä kuin pysähtyminen.

*mä tuun sieltä mistä kurkiaurat
sementtipölyhuuruissa
yhdessä yössä talot nousevat
tämäkö on teidän mielestänne kaunista?
kerrostalojen ikkunoiden takana
kerrot mulle millaista
on olla hapoissa on olla poissa
on olla rakastunut on olla jeesuksen kanssa
samassa snägärijonossa
on nähdä tähti­taivas uskomattoman todellisena
satelliittikanavilta
kysyit haluaisinko kokeilla niistä jotain*

TAKAISIN

mitä mä tarvitsen?
fosforitaivaan
pysyvän kotiosoitteen
massii uusiin lapasiin
VIPin lasipalatsiin

13.11.2014 (uni)

Näin unta että olin pöllö. Lentäminen oli raskasta ja näin koivun latvassa tikan. Tikka ei puhunut kun yritin jutella sille. Sitä ennen olin ollut jossain talossa, se muistutti latoa ja mieleeni tuli isoäitini kuvailemat lapsuudenmaisemat vaikka en edes ole ollut niissä paikalla mutta yhtäkkiä tuntui että olisin. Lensin koululle. Katsoimme luokan kanssa töitämme ja joku kysyi voisiko ottaa kolmannen työn näyttelyyn. Joku vastasi että ei mahdu. Lensin ruokalaan. Ruokana oli pinaattisienikeittoa. Kaikkeen kasvisruokaan oli tungettu sientä, yök. Taisin lisäksi saada allergisen reaktion öljymaaleista. Tai sitten vain keksin tekosyitä ja pakoilen etten joutuisi nyhväämään enää ainuttakaan siveltimenvetoa kankaalle. Emma mikset maalaa, kysyi joku. Vastasin että oletko ihan tyhmä, etkö näe etten pysty. Millä käsillä? Olen pöllö.

Missä vaiheessa asetin itselleni rajat ja aloin epäillä tekemistäni? Oliko se silloin, kun kuulin pääseväni taidekouluun? Kun oli ns. pelipaikat varattuna. Sauna lämpiämässä. *Game is on*. Oliko tuo muutaman vuoden takainen uni kaiken alku ja juuri?

Päätinkö minä siinä hetkessä, etteivät pöllöt voi maalata? Mikseivät voisi?

Jos johonkin olotilaan haluaisin palata takaisin, niin siihen, joka minussa oli joskus ennen. Maailma tuntui avoimelta enkä ottanut itseäni tai elämää liian vakavasti. En ottanut *taidettani* liian vakavasti. Tosissaan tietysti, mutta en koskaan vakavasti. Näissä kahdessa on ero. Mitä kävi? Kasvoinko yhtäkkiä aikuiseksi, ylitinkö jonkun rajan jonka jälkeen ajatusmaailmani muuttui? En usko. Jossain vaiheessa kai luulin vain dramaattisuudella ja vakavuudella pääseväni taiteilijuuteen sisälle. Että pitää puristautua tietynlaiseen muottiin ollakseen taiteilija. Siinä muotissa ollaan *cool* eikä epäonnistumisille ole tilaa eikä aikaa. Pitää olla mahdollisimman tuottava ja luova, koko ajan uusia ideoita päässä, toinen toistaan erikoisempia ja taiteellisempia. Näinkö kävi? Ehkä vähän. Seurauksena: ahdistusta ja vastenmielisyyttä opiskelua ja taidetta kohtaan, liukuhihnamaista elämistä ja epävarmuutta. Onneksi tämä ei kuitenkaan ollut lopullista; pääsin melko pian yli siitä. Havahduin. Vielä en ole päässyt siihen vapautuneeseen ja huolettomaan olotilaan, joka minussa joskus oli, mutta uskon (toivon), että voin koska tahansa saada sen takaisin, jos haluan.

Liukuhihnat ovat kovin ikäviä. Vakavia ja harmaita. Elämä ei ole liukuhihnaa, en siis aio turtua siihen. Enkä taiteeseeni, taidekaan ei ole.

KESKENERÄISYYS

mitä se on? Miksi se on välttämätöntä siitä huolimatta, että kuulostaa negatiiviselta? Miksi sitä on tärkeää ymmärtää?

Mitä tahansa teen voisin tehdä sen aina toisin. Samaan kysymykseen voin saada viisikymmentä erilaista vastausta – varmuutta ei ole. On vain dialogeja, mielipiteitä ja väitteitä. Entä jos juuri tästä taiteessakin on kyse; jos taide itsessään onkin keskeneräistä synnyttääkseen vuoropuhelua?⁴

Voin aina opetella uusia asioita enkä koskaan tule osaamaan kaikkea. Olenko silloin keskeneräinen? Keskeneräisyys ei tarkoita puutteita; että olisin vajavainen. Keskeneräisyys on osa minua, voima minussa. Se antaa mahdollisuuden muuttua, kokeilla, nähdä, tehdä, oppia – miksi sitä sitten on vaikea sietää? Kaipaanko selkeitä rajoja, suunnitelmia ja yksiselitteisiä faktoja, koska en osaa hyväksyä omaa keskeneräisyyttäni?⁵

Sä puhut rakkaudesta
pilke silmäkulmassa
siitä miten maailma ei pelota sua
heitä tulta taskusta
ja takit nurkkaan nyt mennään
krebaan
tukka auki villi kortti kehiin
mut emmä oo mikään
sun veli leijonamieli
mua pelottaa kaikki, paljon, aina
rakkaus ja maailma

4 Kantokorpi.

5 Meriläinen 2015.

VERSOILU

[. . .] *Kauan olet arkana kahlannut, olet pidellyt lankusta rannalla. Nyt haluan että käyt rohkeasti uimaan, hyppäät mereen ja nouset takaisin pinnalle, nyökkäät minulle ja huudat ja nauraen roiskit hiuksiasi.*⁶

– Walt Whitman

M I N Ä,

Minä olen ainoa ihminen, joka estää itseäni tekemästä taidetta. Muut saattavat sanoa teoksiani huonoiksi tai miksi ikinä, mutta miksi se estäisi minua tekemästä lisää? Miksen luota itseeni, seiso teosteni takana niin vankasti, että ohittaisin olkien kohautuksella muiden ihmisten mielipiteet? Miksi hyväksynnän saaminen tuntuu niin tärkeältä ja miksi ylipäättään *välitän* niin kovin muiden, jopa tuntemattomien, ihmisten mielipiteistä? En tarkoita, ettei näillä mielipiteillä ja kommentteilla olisi lainkaan väliä. Päinvastoin niillä on suurikin merkitys, muutenhan vuoropuhelua teoksen ja sen kokijan välillä ei olisi olemassa. Ilman tätä vuoropuhelua taide tuntuisi hölmöltä ja merkityksettömältä. Mutta taiteen teossahan on kyse itseilmaisusta, ajatusten välittämisestä ja totuuden julki tuomisesta. Taideteos on olemassa koska minä olen sen tehnyt, ja se on kaikkein oleellisinta; muut voivat sanoa siitä mitä tahansa, heillä *on oikeus* sanoa siitä mitä tahansa muuttamatta teoksen henkistä arvoa ja tärkeyttä.

⁶ Loori 2004, 99.

Muistan, miten joskus otin itseeni, kun joku ei pitänyt tekemästani työstä tai kertoi, miten sen olisi voinut tehdä toisin. Loukkaannuin ja lähdin puolustuslinjalle, kohdistin loukkaantumiseni kyseiseen henkilöön enkä hänen mielipiteeseensä. Ajattelin, että hän ei vain pitänyt *minusta*, ja siksi sanoi teostani huonoksi. Ajattelin: miten ihmeessä muut voivat muka kertoa miten tämän voi tehdä paremmin? Muut ovat väärässä.

Omasta taiteesta saatu kritiikki tuntuu henkilökohtaiselta, se tuntuu *oman itsen* arvostelulta, vaikka kohteena on objekti – taideteos. Kun teokseen on laittanut kaikkensa, oman minänsä ja aikansa, sitä arvosteltaessa tuntuu, että arvostelun kohteena olisi itse. Omalla kohdallani tajusin, että ehkä tällainen ajattelu viestii itseluottamuksen puutteesta; keskeneräisyydestä ja kokemattomuudesta.

Itseluottamus. Itseluottamus tarkoittaa uskoa siihen, että suoriutuu tai selviytyy hyvin siitä, mihin ryhtyy tai joutuu.⁷ Ilman itseluottamusta taiteilijana toimiminen on raastavaa – niin kuin

⁷ Wikipedia.

ylipäättään oleminen. Mistä itseluottamus kumpuaa ja mikä sen saa katoamaan? Tähän liittyy itsetunto: mikäli arvottaa itsensä suoritusten kautta ja kuvittelee, että arvo itsessä ei ole pysyvää vaan se pitäisi jollain tavalla lunastaa aina uudelleen, on loputtomassa kierteessä. Silloin palo hälvenee ja unohtaa omat intohimonsa ja kiinnostuksensa. Alkaa tehdä asioita vain muille, muiden hyväksi, itsensä kustannuksella.

Huoh ja taas sukujuhlissa. Sukujuhlat ovat minusta kiusallisia. Istun niissä hiljaa samalla tuolilla aina lähtöön saakka. Välillä heitän veljeni kanssa läppää ja äiti kysyy mille oikein nauramme.

Mites opinnot? Siis mikä susta oikein sit tulee? Kaksikymmentäkahdeksan minuuttia seitsemän sekuntia, kello seis. Olen alkanut ottaa aikaa, kauanko tuon kysymysparin esittämiseen menee. Tämä menee tilastojen kärkeen, ennätysaika. Melkein jo kättelen kysyjää. Ihan jees, kuvataiteilija, vastaan. Saan hämmentyneitä nyökkäyksiä ja yleensä jatkokysymyksen, että mitä kuvataiteilija sitten voi tehdä. *No, tiedäthän, kaikenlaista.* Olen lopettanut selittelyn, en enää jaksa avautua taiteilijana olosta.

Tosiasiassa en itsekään tiedä tai osaa selittää, mitä on olla taiteilija. Sen sijaan tiedän, että haluan olla sellainen, että olen sellainen. Ennen tunsin jopa häpeää ja nolostuin noissa tilanteissa ja yritin kiertää vastauksessa. Pelkäsin, miltä näytän ja vaikutan muiden silmissä ja halusin keksiä aina jonkun selityksen uravalinnalleni. Minua nolostutti, että olin valinnut alan, joka on itsekäs eikä lähellekään sitä *tuottavinta yksikköä*⁸. Perusteluiksi ei mielestäni riittänyt intohimo asiaa kohtaan, että se on juuri se mitä minä *haluan* tehdä.

*You know fucking what
I hate: sentimental and
waiting for traffic lights
to turn green
I try to reach you
and let go
at the same time
(I am sentimental)
to let go; to deal with, to
move on
to finish writing this
but I never finish
anyth*

*Minä en ole mitään. Se on oivallus, joka kumooa
tyystin kuolemanpelon. Se ei tarkoita, ettei arvostaisi
itseään vaan että tiedostaa elämän luonteen,
ihmisenä olemisen luonteen, ruumiiseen kätketyn
elämän väliaikaisuuden.*⁹

8 Rahallisesti.

9 Peura 2012, 26.

11:11

*kyl tää tästä ja se aina siitä ja jos ei niin kyl sekin siitä
sanoit ja iskit silmää
mua vähän kylmää*

Liian korkealle asetetun riman yli ei koskaan pääse hyppäämään, siihen ei edes yllä koskemaan. Monesti haluaisin nostaa sen korkeammalle ajatellen: ovathan toisetkin hypänneet sinne korkeuksiin. Tai: alempi taso on vain tekosyy, huijaan itseäni, pystyn parempaan, *minun täytyy kyetä vähintään samaan kuin muut*. Olen laiska ja huono jos en ruuvaa riman pidikkeitä monta senttiä ylöspäin.

Kello on 11:11 ja minä istun terveystieteiden odotusaulassa rasitusvamman nilkassani. Rasitusvamman väärän tekniikan seurauksena: kaiken vertailun, itsekkyyden ja armottomuuden seurauksena. Lääkäri kutsuu minut huoneeseensa. Hän tutkii ja painelee nilkkaani ja lausuu lopullisen diagnoosin: aika paha nyrjähdys. Kyllä nyt on tasoa laskettava. Tehot alemmas. Minä selitän lääkärille, etten voi laittaa tehoja alemmas. Kaikki tai ei mitään. Sitten se on ei mitään, lääkäri toteaa. Seuraava potilas.

Jos ajattelee, että on olemassa jonkinlainen lopullinen ja oikea, pettyy väijäämättä lopputulokseen ja ei saa mitään valmiiksi eikä tyydy mihinkään. Jos päässä on tarkka visio, eikä lopputulos vastaa todellisuudessa yhtään sitä, pitää

itseään epäonnistujana. Muita mahdollisuuksia ei näe, mikäli lähtee liikkeelle tarkka ajatus mukanaan. Jos odottaa tiettyä tulosta, voin vain: löytää etsimänsä tai eksyä lopullisesti. Kävi kummin tahansa, muita mahdollisuuksia ei huomioi keskittyessä vain siihen, mitä odottaa. Minä en halua enää odottaa mitään, en elämässä enkä taiteessa.¹⁰

Parin vuoden takainen minäni olisi sanonut: mihin tahansa ryhdyn, sen on oltava paras siihen mennessä tekemäni, sille ei saa löytyä vertaista. Tämä söi valtavasti luovuuttani ja johti siihen, etten pystynyt tekemään mitään täydellä sydämellä, sillä en tiennyt millainen on *täydellinen* tai oikeastaan, en ymmärtänyt ettei täydellistä ole olemassa. Kesken jättäminen ja virheiden tekeminen ahdisti ja varsinkin ajatus, että joku saattaa nähdä keskeneräisen teokseni ja muodostaa mielipiteensä siitä. Loin itse itselleni liikaa paineita enkä osannut mitoittaa asioita järkeviin suhteisiin. Tämä vaikutti myös koulussa olemiseeni: vetäydyin kuoreeni, saatoin olla vaikeasti lähestyttävä; olin hiljaisempi ja vakavampi kuin halusin olla ja uskalsin sanoa jotain vain, jos tiesin olevani sataprosenttisesti sanojeni takana.¹¹

¹⁰ Loori 2004, 214.

¹¹ Liikola 2014, 13.

Juuri tämä on yksi suurimmista taiteen tekemisen estoista: liika itsekriittisyys, täydellisyyden tavoittelu. Pahinta, mitä voi tehdä, on asettaa kyvyilleen rajat, pelätä epäonnistumista ja verrata omaa tekemistään muihin. Pitäisi muistaa, että epäonnistuminen on vain meidän itsemme luoma käsite. Pitäisi muistaa, että kaikista oleellisinta on aloittaminen ja kokeilu ja ymmärtää, että tehdäksemme jotain hyvin, meidän täytyy ensin olla valmiita tekemään se huonosti.¹²

On lisäksi valtavan tärkeää tajuta oman elämän ainutlaatuisuus ja se, ettei toista samanlaista ole. Luottaa itseensä, sillä jokaisen tapa kokea maailma on ainutlaatuinen. Tärkeintä on antaa ääni tälle ainutlaatuiselle kokemukselle.¹³

Täydellisyyden tavoittelu on itsensä kieltämistä, edistyksen jarruttamista ja haluttomuutta siirtyä eteenpäin ajallaan. Se sokaisee ja vie kierteeseen, jossa työn pakkomielleiselle hiomiselle ja viimeistelylle ei näy loppua.

12 Cameron 1997, 127.

13 Loori 2004, 110.

TUNTEMATON

Pian minun ja australialaismiehen pöytään istuutuu paikallinen hedelmämyyjä, Akamu. Hän on lyhyt, suurisilmäinen mies. Joka aamu anivarhain Akamu pyöräilee kahdeksan kilometriä torille, pystyttää hedelmäkojunsu ja myy hedelmiä 14 tuntia, kunnes yömyöhään kasaa kojun jälleen. Seuraava aamu on aina samanlainen.

Jossain vaiheessa Akamu kysyy, haluammeko tulla vierailulle hänen perheensä luokse ja osallistua aamulla paikalliseen rituaaliin. Kahdeksan kilometrin päähän säkkipimeässä, vaatimattomaan mökkiin jossa ei toimi sähköt tai virtaa vesi. Minun ensimmäinen ajatukseni on *no ei todellakaan haluta*. Täysin vieraiden ihmisten luo? Mitä jos perhe on joku mafia, murhaajia ja varkaita? Ei sähköä, missä lataan puhelimen? Ei ikkunalaseja? Hirveästi hyttysiä. Joku rituaali? Meidät takuulla uhrataan siellä. Suustani pääsee kuitenkin sanat: *ilman muuta*.

Mukavuusalueelta poistuminen on asia, joka on samanaikaisesti pelottavaa mutta palkitsevaa.

Tuntematon kuulostaa houkuttelevalta ja jännittävältä, mutta tuttu ja turvallinen *varmalta*. On ihan valtavan rohkeaa ottaa hyppy tuntemattomaan, kulkea uutta kohti tietämättä mitä vastaan tulee. Toisaalta on myös ymmärrettävää, että kaikesta uudesta ja erilaisesta hämmentyy: meillä on ympärillämme niin paljon vaihtoehtoja, että niihin hukkuu. Niille sokaistuu eikä enää erota, mikä on järkevää. Mutta minä kuitenkin uskon, että kaikista parhaimpia päätöksiä ei tehdä järjellä eivätkä ne aluksi kuulosta lainkaan järkevilta – juuri sen takia, että ne eivät kuulosta *varmoilta vaihtoehdoilta*.

Intuitio ja sydän johdattavat oikeaan suuntaan, jos niiden antaa niin tehdä. Loppujen lopuksi ihminen voi oppia vain menemällä tunnetusta tuntemattomaan¹⁴; olemalla oma itsensä ja pelkäämättä tuntematonta – niin taiteessa kuin koko elämässä.

Itseluottamus heijastelee riskien ottoon paljon ja sillä on siinä asiassa valtava merkitys. Riskien otossa ja uuden kokeilemisessä on aina epäonnistumisen, itsensä nolaamisen mahdollisuus. Miksi minä en uskalla heittäytyä? Ehkä pelkään, että kun otan askeleen eteenpäin, liikun lopulta kaksi taakse päin enkä ole enää edes lähtöruudussa. Toisaalta pelkään myös onnistumista, sillä en tiedä, mihin se puolestaan johtaa. Haluaisin oppia ottamaan tämän askeleen seurauksista välittämättä; oppia ajattelemaan: no entä sitten jos mokaan, yritän uudestaan, toista tietä. Jos taas onnistun, niin oppia iloitsemaan ja olemaan siitä ylpeä.

Itseluottamuksessa on kyse kolmen eri osa-alueen tasapainosta: luottamuksesta henkiseen oloon, luovaan prosessiin ja tärkeimpänä luottamus omaan itseen. Mikäli jokin näistä puuttuu, romahtaa koko rakennelma ja vetäydymme varmuuteen. Kun on luottamusta, tekee ylpeänä juuri sitä mitä tekee, haluaa tehdä, vaikkei osaisikaan selitellä ja perustella että miksi.¹⁵ Vaikka se tarkoittaisikin hyppyä tuntemattomaan.

¹⁴ Cameron 1997, 104.

¹⁵ Loori 2004, 216.

HUHTIKUUVIIDAKKO

Huhtikuussa aurinko on julmin. Se heittää spottivaloja silloin tällöin, luoden illuusion keväästä, kunnes taas häviää selittelemättä pitkiksi ajoiksi. Huhtikuussa aamut ovat hyisiä ja iltapäivät lämpimiä. Huhtikuussa sairastun aina poskiontelotulehdukseen, janoan kesää ja jotain uutta. Uusia mahdollisuuksia.

Kuusamo 66

Tää on Kuusamo 66

*täynnä mahdollisuuksia
sus' on tyylii ku tankkaat Volvoo
huoltsikan pihalla huiviin ranut ja me
jatketaan matkaa, joo*

Puhun itseni kanssa Intercity 917 -junassa tavalla, jolla aiemmin en. Minulla on tarve sanoa kaikki maailman sanat, äkkiä nyt ennen kuin juna pysähtyy. Ihan kuin menisin mykäksi heti, kun saavun perille. Minulla on hirveästi sanottavaa ja haluaisin huutaa kanssamatkustaville että olkaa hiljaa, en kuule itseäni. Heille minulla ei ole mitään asiaa, ainoastaan itselleni. Puhun loputtomasti ja päässäni näen kaiken selvänä, yhtäkkiä koen ymmärtäväni mistä kaikessa on kyse. Olen päässyt muurin yli toiselle puolelle ja edessäni siintää loputon valtameri, joka on ainoastaan minua varten olemassa.

Muuri on niin monta kertaa itseni korkuinen kuin sen päätän olevan. Päätös yli kiipeämisestä voi olla aina huomenna. Sinä aikana muuri voi kuitenkin jatkaa kasvuaan, kunnes sen lakea ei enää näykään. Minä itse olen vastuussa.

Taidetta tehdessä jokainen taiteilija osuu varmasti jossain vaiheessa muurin kohdalle. Se muuri on luovuuden este, se, kun yhtäkkiä ei olekaan mitään annettavaa, pää lyö tyhjää ja haluaisi olla vain hiljaa. Ja taas toisaalta, vaikka tietäisi täsmälleen mitä haluaisi itsestään ulos antaa, voi olla vaikeus tehdä niin käytännössä.

Kun itselleni tulee tällainen luova blokki, kaikki ajatukseni tuntuvat turhilta ja huonoilta enkä oikein saa kiinni mistään. Tekeminen tuntuu vastenmieliseltä ja teennäiseltä. Vaivun voimattomuuteen, off-tilaan.

Joka kerta tämän esteen yli voi kuitenkin kavuta, mutta yhtälailla sen ylittämättä jättäminen on kohtalokkaan helppoa. Ylitys, aloittamisen vaikeus, ei niinkään ole laiskuutta, ennemminkin pelkoa. Pelkoa menestyksestä tai päinvastoin epäonnistumisesta.¹⁶ Muurin olemassaolon hyväksyminen ja tiedostaminen on tärkeää, sillä siten se on helpompi kohdata ja löytää omat keinonsa päästä sen yli.

Omalla kohdallani korkein muuri on sisäinen kritiikkini. Se on kuin vanha ei-niin-hyvä-ystävä yläasteelta: sellainen jonka nyt vain toivoisi jättävän jo rauhaan, mutta joka jatkuvasti soittaa ja on muutenkin kuumottava.¹⁷ Sitä ei pääse pakoon, mutta sille voi lakata puhumasta – ei kuitenkaan

¹⁶ Cameron 1997, 155.

¹⁷ Krysa 2014, 53. Oma vapaa suomennos.

pakenemalla, vaan keskustelemalla ja yrittämällä ymmärtää ja selvittää asiat. Se pitää kohdata ja kasvotusten kysyä: mitä haluat minusta?

Haluan jo kesän. Huhtikuussa kaikki on niin sekavaa, lukuvuoden loppu hämöttää. Katse pitäisi olla suunnattuna jo kauaksi ensi syksyyn ja tulevaisuuteen kun omani on vasta edessä olevan pahvimukin reunuksilla. Odotan kesää, sillä se tuntuu lisäajalta, jolloin voi miettiä elämää; sen suuntaa ja mitä seuraavaksi.

Viime huhtikuu tuntui viidakolta, johon olin eksynyt totaalisesti. Kadottanut itseni. Muistan, miten silloin koulussa oli deadlineja esimerkiksi juuri tähän opinnäytetyöhön liittyen. Piti olla suunnitelmia mitä tekee, mistä tekee, miten tekee. Minulla ei ollut mitään aavistusta. Selailin taidesivuja Internetissä hakien inspiraatiota Optiman ollessa auki toisella välilehdellä. Sen sijaan, että olisin saanut tekstiä ruudulle tai ideoita päähän, varasin kuin puolivahingossa lennot ulkomaille. Pakenin taas. Kun palaisin, olisi melkein jo kesä; koulu loppu ja kolme kuukautta lisäaikaa ajattelulle ja päätöksenteolle.

En silloin tajunnut, että olin vain jumissa luovuuteni kanssa. Että välttely vain pahentaisi ongelmaa. Minulla oli tyhjän paperin kammo, luova blokki. Muuri edessä. Päätäväisyys olisi ollut ainoa asia, mitä olisin tarvinnut; nimittäin päätös riittää synnyttämään taideteoksen. Jos olisin antanut taiteelliselle prosessille ja luovuudelle tilaa, päättänyt että annan, olisi teos lähtenyt itse synnyttämään itseään. Silloin minä taiteilijana en voi estää syntymää.¹⁸

¹⁸ Peura 2014, 124.

LÖYTÄÄKSENI

PELOSTA JA USKOSTA

”

*Olen huomannut, että pelkäämme enemmän sitä, että Jumala on olemassa, kuin sitä että häntä ei olisi.*¹⁹

”

Pelkäänkö minä Jumalan olemassaoloa? En osaa sanoa. Minä en usko Jumalaan. Miksi en usko Jumalaan? Tähän voin vastata vain, että minä en usko Jumalaan mutta *minä uskon*.

Tämän luvun kirjoittaminen on vaikeaa, sillä kirjoitan jostain, josta en ole varma, jota en tiedä enkä tunne. En tiedä mistä puhun, mutta koen siitä kirjoittamisen tärkeäksi ja vääjäämättömäksi.

21.1.2016 (ajatuksia uskosta)

Uskoa on hankala pukea sanoiksi. Olen viime aikoina miettinyt sitä paljon ja kun mietin uskoni kohdetta, en osaa vastata. En tiedä, onko uskollani erityistä kohdetta, mutta tällä asialla ei ole merkitystä. Tunnen silti uskovani joka solullani. Uskon elämän mielekkyyteen, hyvyyteen ja kauneuteen. Minulle uskossa ei ole kyse yliluonnollisesta – ennemminkin se on kaikkien tuntemuksien pohja ja lähtökohta. Se on jokin asia minussa, eikä minun tarvitse tehdä *päätöstä* uskoa.

En rinnasta uskoa uskontoon tai uskonnolliseen: kristinuskon Jumala, koko uskonto, on minulle vieras ja etäinen. Mykkä. En koe tarpeelliseksi konkretisoida uskoani, mutta jos

minun pitäisi jotenkin kuvailla sitä, sanoisin sen olevan *voimaannuttava olotila*. Kun uskon, koen helpotusta ja minut valtaa rakkaus; silloin en pelkää kuolemaa. Se saa minut tekemään asiat innolla, kurottamaan korkeammalle. Tunnen pystyväni mihin tahansa. Saan varmuuden, että tämä on oikea tie.

Tässä kai taiteessakin on lopulta kyse: uskosta. Teos tarvitsee tekijältään puhdasta uskoa herätäkseen henkiin, tullakseen olevaksi. Taide ei ole konkretiaa, vaikka itse teos saattaakin olla, ja juuri tämän vuoksi siihen uskomisen on elintärkeää. Usko on mystistä, ja ***kaunein mitä voimme kokea on mystinen.***²⁰ Mystinen ei ole aistein havaittavissa eikä ilmiselvää. Sitä ei voi käsitellä älyllisesti ja sitä on mahdoton selittää. Se on vuorovaikutusta perimmäisen totuuden kanssa.²¹ Mystisyys on tuntematon, ikuisesti hämärän peitossa oleva alue, jota ei tavoita vaikka miten kurkottelisi. Sitä kohden pitää kuitenkin uskaltaa kulkea, jos haluaa löytää totuuden. Mystisyys ja mysteerit yhdistetään pimeään, kuolemaan tai tuntemattoman pelkoon. Taiteessa kuitenkin mysteeri on valo.²²

²⁰ Loori 2004, 224.

²¹ Loori 2004, 214.

²² Loori 2004, 214.

¹⁹ Cameron 1997, 73.

Pelko asettaa rajat toimimiselle. Ihminen pelkää enemmän saavuttamista kuin epäonnistumista, vapautta enemmän kuin vankilaa; pyytämistä ja rukoilua, sillä toteutuvat rukoukset ovat pelottavia; ne merkitsevät vastuuta.²³ Elämän täysillä eläminen ja unelmien toteuttaminen pelottaa enemmän kuin kuolema, sillä se merkitsisi väistämättä riskien ottoa ja tuntematonta. Voi kunpa aina ajattelisi – tai siis, *ei* ajattelisi ja toimisi vain! Saisi niin paljon enemmän itselleen tärkeitä asioita tehtyä; sillä loppujen lopuksi eniten kaduttaa ne asiat, joita ei koskaan tehnyt. Haluaisin muistaa tämän aina, kun mieleni tekee jättää jotain pelon takia tekemättä.

Taiteessa pelko näyttäytyy minulle nolatuksi tulemisena, jännityksenä. Se on pelkoa siitä, että tuon itsestäni liikaa esille. Että paljastan sisintäni liikaa, että muut nauravat. Mutta tiedän: tehdäkseni juuri itseni näköistä taidetta ja ollakseni siinä rehellinen, pelko on selätettävä. On ohitettava häpeäntunne ja otettava riski, että tekee itsensä typeräksi, että kaikki nauravat päin naamaa. On kuitenkin myös muistettava, että aina joku nauraa päin naamaa. Haukkuu tolvanaksi ja huonoksi. Samaan aikaan kuitenkin joku muu ylistää maasta taivaisiin. Mutta näillä ei pitäisi olla merkitystä siinä vaiheessa, kun on oivaltanut, että taideteos syntyy itsestä eikä ole tehty ketään varten tai ketään miellyttääkseen.

Minä aion muistaa olevani hyvä. En unohda. Hetkiä, joina pelkään, tulee loputtomasti lisää, mutta en aio sanoa itseäni lahjattomaksi. Jos niin teen, on vaarana että kanavoin luovuuteni johonkin, mihin se ei ole tarkoitettu. Aion olla rohkea: nimenomaan rohkeus ja määrätietoisuus, sisukkuus, auttavat minua saavuttamaan haluamani.²⁴

23 Cameron 1997, 72.

24 Cameron 1997, 138.

SKAALA ON MIELETÖN

”Skaala on mieletön” – Tapani Kansa²⁵

”

Paljastaminen aiheuttaa häpeää.

Piilottaminenkin aiheuttaa sitä. Häpeää ei pääse pakoon niin kuin ei muitakaan tunteita.²⁶

”

Mieleni on hyvin ailahteleva. Saatan käydä päivän aikana lukemattoman määrän tunnetiloja läpi ilman, että mitään suuria juonenkäänteitä tai tapahtumia olisi elämässäni käynyt. Tästä johtuen myös taiteen tekeminen ja luomisprosessi pitävät sisällään lukuisia eri tunnetiloja. Tunteet ovat mahtava asia ja ilman niitä luominen, koko eläminen, olisi mahdotonta tai ainakin hyvin kamalaa. Ne voivat kuitenkin olla myös este ja jarruttaa prosesseja. Ongelma piilee itseni kohdalla niiden käsittelyssä: kun prosessin aikana kohtaan negatiivisia tunteita, usein lannistun ja ärsyynyn niistä niin, että saatan lopettaa teoksen tekemisen ja heivata sen roskakoriin. Alan ajatella että onpa huono idea, täysin turha. Yleensä kuitenkin pian tällaisten epätoivon hetkien jälkeen, kun olen rauhoittunut, minua kaduttaa lopettaminen.

²⁵ matokok 2009.

²⁶ Peura 2012, 211.

Lähes kronologinen tunnetilojen skaala luomisprosessissa:

apaattisuus
innostus
megalomaaninen innostus
epäily
hermostuminen
ärtymys
viha
katumus

Olen miettinyt, mikä minut ajaa tällaiseen tilanteeseen aina uudelleen ja uudelleen. Enkö ikinä ottaisi opikseni ja parantaisi toimintatapojani? Totta kai olen pohtinut pääni puhki, miksi en saa tunteitani tasapainoon. Syitä voi olla monia, ja yhtenä lienee keskustelun ja kommunikoinnin puute – en puhu tarpeeksi ideoistani ja taiteen teosta ylipäättään. Olen ehkä ajatellut, että jos avaudun ja lätkäisen ideani pöydälle, teos on jo tehty, auki puhuttu, eikä sitä tarvitse enää tehdä.

Tunnetilojen rivakka vaihtelu on toki osa minua, osa persoonallisuuttani, mutta se viestii myös keskeneräisyydestä ja kokemattomuudesta. Siitä, kun ei ole yhtään varma mihin suuntaan lähteä eikä tiedä miten toimia. Tilanteisiin reagoi välillä odottamattomalla tavalla, ja itseni kohdalla olen huomannut sen olevan vihan ja häpeän tunne. Ahdistus. Häätätilanne, paniikki. Soitto 112.

Vanhemmat taiteilijat puhuvat usein haastatteluissaan vanhenemisen mukana tuomasta vapaudesta. Brittitaiteilija Mark Wallinger, 57, sanoi kerran: mitä vanhemmaksi tulee, sitä vähemmän jaksaa välittää häpeästä. Sitä vähemmän jaksaa nolostua.²⁷ Minä en kuitenkaan jää odottelemaan vanhenemista. Kun tiedostan omat heikkouteni ja käyttäytymiseni, pystyn oppimaan niistä ja sietämään niitä. Nyt, ensimmäistä kertaa olen kunnolla pysähdyksissä tämän asian äärellä, ja sen takia tämän tekstin kirjoittaminen on valtavan tärkeää itselleni.

Miksi sitten teen tätä, jos se aiheuttaa minulle niin valtavasti stressiä, ahdistusta ja epävarmaa oloa? Miksi teen tätä, kun tiedän joutuvani kapuamaan muurin yli jatkuvasti? Helpompikin tie on olemassa, miksen kulje sitä? Koska onnen tunteet ovat tässä niin monta kertaa vahvemmat. Tällä tiellä, luovalla alalla, olen loppujen lopuksi kaikista onnellisimmillani, eivätkä negatiiviset tunteet voi millään kumota sitä. Päinvastoin ne jopa vahvistavat onnellisuuden tunnetta.

²⁷ Vilkman 2016.

KOHTI

Yksi isoimmista henkisen kasvun askeleista matkallani kohti taiteilijuutta on oppia olemaan ylpeä itsestäni ja taiteilijana olostani; olla välittämättä mitä mieltä muut ovat. Sen seikan ymmärtäminen, etten tee tätä muita varten, muita miellyttääkseni, on ollut äärettömän tärkeää. Opiskeluajan tärkein kehitys ei itseni kohdalla ole tekninen, ennemminkin juuri henkinen. Neljä vuotta taidekoulussa on mennyt huimaa vauhtia, ja ennen saatoin olla vihainen sekä koululle että itselleni siitä, etteivät taitoni ole kehittyneet sellaisiksi kuin ajattelin niiden kehittyvän. Mutta nyt, viimeisenä vuonna lopputyötä tehdessä olen ymmärtänyt, että ehkä olenkin ymmärtänyt ja sisäistänyt sen kaikista tärkeimmän opin.

*katso kuinka matalalla
pilvet leijailee meren yllä
kohta ne osuvat meihin ja olemme pölyä
ehkä tulivuori purkautuu
hautaa kaiken alleen
niin että kaikki rauhoittuu
ja hiljaisuus on ainut ääni
ja kaikki alkaisi alusta*

On ihan valtavan etuoikeutettua tässä maailmassa tehdä juuri sitä, minkä kokee tärkeäksi ja mitä haluaa, joten miksi siitä kokee häpeää? Miksi vieläkin minulla on epäilyksiä ja pohdin, teenkö oikein? Johtuuko se siitä, etten ole löytänyt vielä oikeaa tekotapaani, omimmalta tuntuva välinettä?

Olen maalannut, piirtänyt, valokuvannut, mutten mitään niin paljon, että voisin sanoa olevani *maalari, piirtäjä, valokuvaaja*. En halua sanoa olevani. Tällä hetkellä eniten minulta itseltäni tuntuva taiteen muoto on mediataide: ääni ja video. Lisäksi tietokoneen mahdollistama, rivakka työtapana ja monipuolisuus kiehtoo. Tekniikan kehitys niin valtavan nopeasti pelottaa ja kuvottaa, mutta on samalla äärettömän mielenkiintoista, ja tällä hetkellä koen tarvetta syventyä digitaalisen maailman saloihin. Samaan aikaan kuitenkin tekstiilitaide ja installaatiot kiinnostavat ja orgaanisen, käsin kosketeltavan aineksen hyödyntäminen. Kaiken tämän lisäksi osa minusta janoaa kirjoittamista. En silti halua leimautua näihin mihinkään – onko kyse pelosta leimautua ja lokeroitua? Pelkäänkö, että jos alan esimerkiksi tehdä installaatioita, en voisi enää siirtyä mihinkään muuhun työvälineeseen? Pelkäänkö, että jos alan kirjoittaa, en hyödy siitä mitään kuvataiteilijana?

Tiedän, että voin, että hyödyn, ja siinä juuri piilee kuvataiteilijan ammatin ihanuus. En välttämättä löydä ikinä vain yhtä oikeaa työvälinettä, muttei minun tarvitsekaan. ”Vähän kaikki” saa kiinnostaa ja kaikkea voi tehdä. Tiedostan kuitenkin, että suuri osa taiteilijoista kokee tietyn tekemistävän kaikista omimmaksi, ja ehkä niin käy minullekin. Tai

sitten ei. Mutta sitten se on osa minua ja tapaani olla taiteilija. *Se siitä.*

Helmikuussa 2016 aamukahvin lomassa luin Kristo Laannin (suomalainen rap-artisti, esiintyy mm. nimillä DJ Kridlokk, Khid) haastattelun Nyt-liitteestä. Läikytin kuumat kahvit rinnoille ja revin hiuksiani, kun huomasin miten hiton hyvä haastattelu se oli. Se antoi vastauksia juuri niihin kysymyksiin, joita sinä hetkenä pohdin. Laanti puki sanoiksi sen hetkiset kelani:

”
Taiteen teko on ihan hirveän egoistista. Miksi tekisin lisää taidetta maailman ollessa sitä täynnä? Miksi koen tarpeelliseksi luoda jotain lisää? Oma itsekkyyteni menee kaiken muun yli.

Miksi?

Luultavasti koen tarvetta jättää jäljen itsestäni. Käynnistäni täällä. Koen tarvetta vaikuttaa ja ottaa kantaa johonkin, luoda jotain hyvää paskan keskelle. Mutta siihenhän ei saa ikinä vahvistusta, onko tekemäni hyvää vai paskaa – on vain mielipiteitä. Ja sitten, kun tämä kaikki räjähtää, millään ei ole mitään merkitystä.²⁸

”

Voiko kypsyyttä osoittaa sillä, että osaa olla mitä on, hyväksyy itsensä sellaisena kuin on? Että ymmärtää, ettei loppujen lopuksi ikinä voi olla muuta kuin on? Ainakin se on askel kohti valmiimpaa ja ehyempää itseä. Se on helpottavaa ja edellytys niin mielekkäälle elämälle kuin taiteen tekemiselle. Entä voiko itsekritiikistä päästä ikinä kokonaan eroon? Ei, eikä pidäkään. Itsekritiikki on tärkeää, jotta arvostus omaa tekemistä ja itseä kohtaan säilyy, jotta osaa toimia palautteen antajana itse itselleen. Se toimii se tärkeänä suodattimena ja suunnan näyttäjänä.

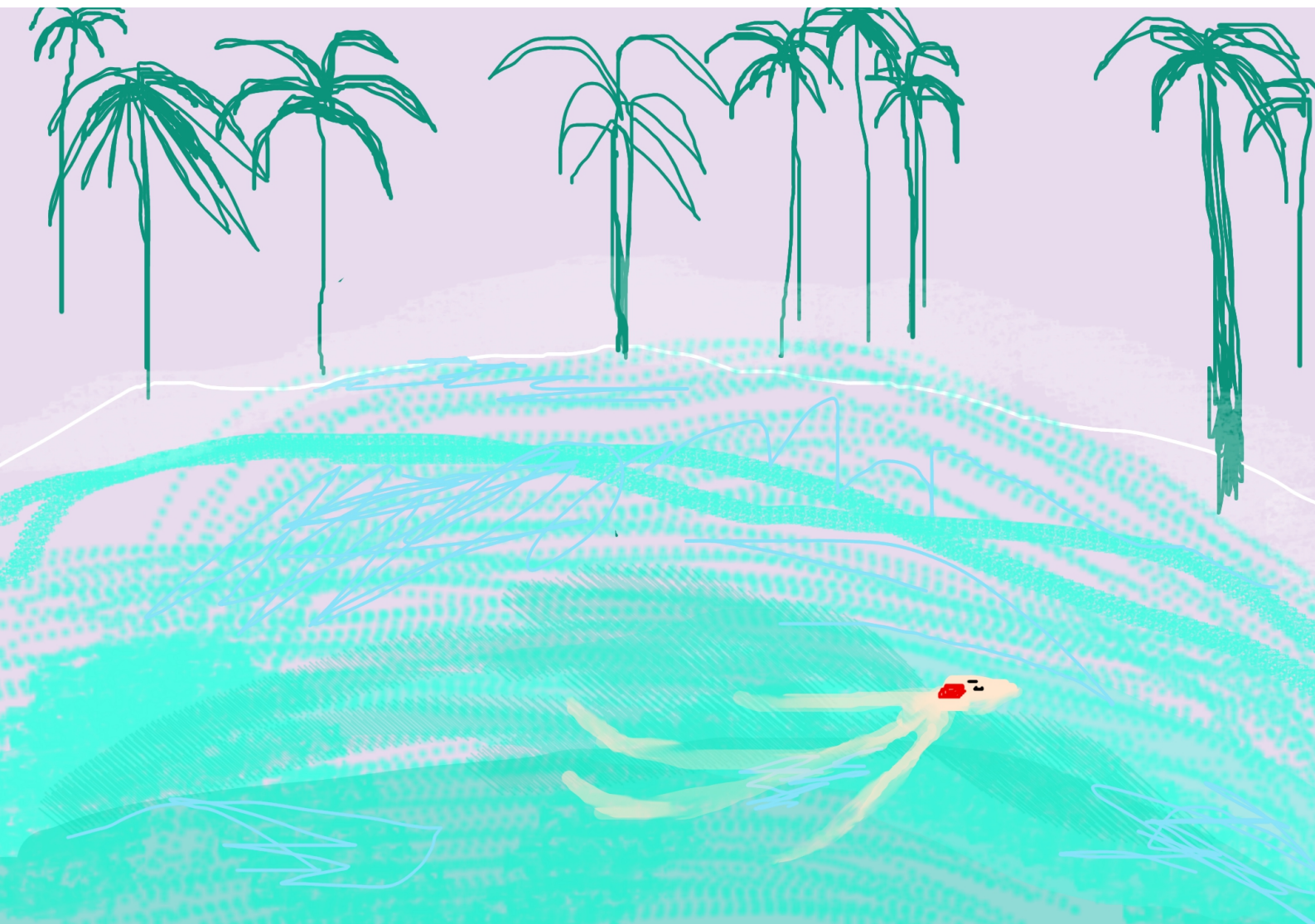
²⁸ Riikonen 2016.

Tuutko beibi luokseni
oon valtameri täynnä levää
tule hukkumaan minuun
et saa enää henkeä

tuutko beibi luokseni
oon tummien puiden metsä
eksy minuun ja suteni syövät
suihinsa sinut

tuu mun luo ja suutele
huuleni syövyttää
hautaan vesiputouksille luusi
ehkä joku ne sieltä löytää

tuutko beibi luokseni
oon saari aavikossa
vie viimeiset veteni
juon sinut kuiviin
veret otan talteen

IRROTTAA

HÄIKÄISEE

Aurinko on tullut takaisin. Minä en laita sälekaihtimia kiinni. Annan sen paistaa rappukäytävään asti. Avaan radion, siellä laulaa Melanie. *Look what they've done to my song, ma / look what they've done to my song / it's the only thing I could do half right / and it's turning out all wrong / look what they've done to my song / na na na na na.* Keitän kahvia. Aurinko häikäisee ja joudun siristämään silmiä. Hyvä niin.

Palaan epävarmuuden äärelle, näiden samojen kysymysten äärelle varmasti koko elämäni ajan. Minulla on viisikymmentä erilaista vastausta annettavana, en tyydy yhteen. Ymmärrän nyt, että viisikymmentä erilaista on loputtomasti parempi kuin yksi samanlainen, rajoittunut.

Vaatii rohkeutta katsoa haluamaansa suuntaan, toimia tahtonsa mukaan.²⁹ Minä yritän olla rohkea. Haluan olla rohkea, sillä tiedän sen palkitsevan. Keskeneräisyys voi joko olla motivoija, eteenpäin viejä, tai sitten pelon lähde, rajoittava tekijä joka estää olemasta tyytyväinen mihinkään. Päätös jää itselleni, kumpana haluan sen minulle näyttäytyvän. Valitsen ensimmäisen; kun mieleni tekee sanoa *keskeneräisyydestä huolimatta*, aion sanoa *sen ansiosta*; sillä juuri sen ansiosta kykenen mihin vain olen ryhtymässä, mitä ikinä haluan tehdä. Ilman keskeneräisyyttä en kasvaisi, en oppisi, en tuntisi. Minun, kuten taiteenkaan, ei ole tarkoitettu olemaan ikinä valmis; se muuttuu jatkuvasti ja juuri sen takia se on niin mystistä, erityistä. Keskeneräisyys antaa sille äänen. Se antaa minulle äänen.

²⁹ Raittila 2016, 31.

Minulla on hirveän vapautunut olo. Luulen saavuttaneeni vapautuneen olotilan: työskentely on nyt suunnattoman erilaista, se tuntuu aidolta ja oikealta. Siitä on kadonnut jäykkyys ja hermostuneisuus ja ennen kaikkea uskallan aloittaa tekemisen. Pidän siitä kiinni, vapautuneisuudesta. Laitan taas pattereihin lämpöä.

”
*Mikään ei siis lopulta tule valmiiksi ja siinä on tämän työn ihanuus: sietää keskeneräisyyttä, nauttia siitä, olla aina matkalla, tien päällä.*³⁰

”

³⁰ Peura 2012, 237.

TUULI KÄÄNTYY

Täydellistä oivallusta ei ikinä tule. Annan siis itselleni luvan nauttia jokaisesta, suuresta tai pienestä. Annan itseni olla keskeneräinen ja nauttia siitä. Ymmärrän: työ on jatkuvaa synnyttämistä, jolle ei näy loppua eikä sen ole tarkoituskaan loppua. Siihen kuuluu onnen lisäksi kärsimys ja kipu.³¹

On uuden asenteen omaksumisen aika, uuden sivun kääntämisen aika. Jo tämän opinnäytetyön kirjoittamisen aikana olen kokenut onnen sellaisia onnen tuntemuksia ja ymmärryksen hetkiä, joista tiedän, että ainakin jotain tällä tekstillä olen saavuttanut ja kehittänyt itsessäni.

Mitä nyt? Mitä tästä edespäin? Tästä edespäin haluan olla rehellinen itselleni. En voi sanoa etten enää pelkäisi epävarmuutta, epäonnistumista tai virheitä; kyllä pelkään, on inhimillistä pelätä. Olisi huono juttu, jos en tuntisi pelkoa. Mutta aion kohdata pelkoni pystypäin ja oppia käsittelemään sitä. Annan itselleni aikaa ja armoa. Aion olla utelias, kokeilla, kokeilla ja kokeilla; vain siten voin löytää oman tieni, oman tapani toimia taiteilijana.

Tämä on minun mereni
rakennukset metsät viidakot
nousevat siitä
täynnä kristalleja
täynnä levääkin mut se on mun
mun levää
jota muut eivät saa kerätä
minun uskomaton mereni

*Lähden täältä nyt pois
katoan iltaan: mä pidän siitä
Albertinkadulta itään
auringonlaskua katsomaan
väärään suuntaan
katutasojen huoneistoissa rakkautta
intiaanikesä on nyt ohi
tiedän sen sillä sormeni jäätyy
tuuli kääntyy
on aika lähteä pois*

31 Peura, 2012.

LÄHTEET

Cameron, Julia. 1997. Tie luovuuteen. Helsinki: Like.

Kantokorpi, Otso. Keskenäisyys – osa taidetta. Taideyliopiston Issue-lehti. Viitattu 13.10.2016.

<http://www.issue.fi/keskenaisyyys-osa-taidetta/>.

Krysa, Danielle. 2014. Creative Block. San Francisco: Chronicle Books.

Liikola, Katri Johanna. Kohti taiteilijuutta? : Ihmettelyä ei-tietämisen maastoissa. Teatterikorkeakoulu, koreografin maisteriohjelma Opinnäytetyö. 2015. Viitattu 10.10.2016.

https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/155071/Liikola_Katri_2015.pdf?sequence=1.

Loori, John Daido. 2004. Zen ja luovuus: kehittyminen taiteen polulla. Helsinki: Basam Books.

matokok 2009. tapani kansa. Viitattu 29.9.2016.

<https://www.youtube.com/watch?v=X0MeaMETRHU>.

Meriläinen, Reetta. 2015. Viitattu 10.10.2016.

<http://www.hs.fi/paakirjoitukset/a1420435220109>.

Peura, Maria. 2012. Antaumuksella keskenäinen. Juva: Bookwell.

Raittila, Inkeri. Rakas ja vihattu luova prosessi : pohdintoja luomisen tuskasta. Turku: Turun ammattikorkeakoulu, Taideakatemia, Esittävä taide. Opinnäytetyö. 2016. viitattu 10.10.2016.

http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/112902/Inkeri_Raittila.pdf?sequence=1.

Riikonen, Jose. 2016. ”Ei mun tarvitse jäädä keskenäiseksi sen takia, että en käynyt kouluja”, sanoo Suomen älykkäimmän räpin tekijä. Helsingin Sanomien Nyt-liite. Viitattu 9.10.2016.

<http://nyt.fi/a1456108773913>.

Vilkman, Sanna. 2016. YLE uutiset. Viitattu 13.10.2016.

<http://yle.fi/uutiset/3-8910684>.

Wikipedia. 2015. Itseluottamus. Viitattu 15.11.2016.

<https://fi.wikipedia.org/wiki/Itseluottamus>.

KUVALUETTELO

- s. 10, Kuvakaappaus videosta *11:11 (Far away sea)* . 2015.
- s. 13, *Versoilu (my inner jungle)*, tussi ja tietokone. 2016.
- s. 19, *Täydellinen mereni*, öljymaali mdf-levylle, 70 cm x 52 cm. 2015.
- s. 24, Kuvakaappaus videosta *11:11 (Far away sea)*. 2015.
- s. 31, *Smaragdiaamu*, tietokone. 2016.
- s. 35, Kuvakaappaus videosta *11:11 (Far away sea)*. 2015.